

himmlichen Lichtes ist er ein Beschützer gegen die Schrecken und gegen die Geister der Finsternis: अग्निर्ज्ञाति श्रीचत् घ्नन्स्त्रुं ज्योतिषा तमः । अविन्दद्वा अयः स्वैः ॥ 5, 14, 4. — c) Agni ist der Hüter des Hauses und Herdes: नि दुरेणे अमृतो मर्त्यानां राजा ससाद विद्यानि साधनम् । घृतप्रेतकी उर्विया व्यदौदग्निर्विभ्रानि काव्यानि विद्वान् ॥ 3, 1, 18. अग्निर्वै देवानामवमः Agni ist der nächste der Götter AIR. BA. 1, 1. Zu einer kosmischen Macht wird Agni verflüchtigt, wo von seiner dreifachen Geburt gesprochen oder er dem Wesen aller Götter gleichgesetzt wird, z. B. RV. 2, 1, 10, 115. Die gewöhnlichsten Modificationen, unter welchen er angerufen wird, sind: ज्ञातवेदस् वैद्यानर, तनूनपात्, अया नपात्, नराशंस. Erscheint in Zusammens. mit andern Göttern: अग्रामहूतो, अग्राविष्णु, अग्निन्द्रा, अग्निपर्जन्या, अग्निवरुणा, अग्निषेमो, इन्द्राग्नी. Ist eine mächtige Gottheit: यथाग्निर्देवतं मरुत् M. 9, 317. einer der 8 Welthüter M. 5, 96, 7, 4. 9, 303. im Südosten H. 169. erscheint an der Spitze der Götter: मुराः सर्वे . . सेन्द्राः सामिपुरोगमाः R. 1, 38, 2, 49, 1. N. 5, 33 (vgl. 4, 9.) VIGV. 6, 15. wohnt in allen Wesen und ist Zeuge ihrer Handlungen: तमग्ने सर्वभूतानां शरीरात्तरगोचरः । त्वं साक्षी मम देहस्य स्वादि मां देवसत्तम ॥ R. 6, 101, 30. erscheint als ein Angiras: ते ऽग्निं प्रजिघृक्षुरङ्गिरसा वा एको ऽग्निः । परेह्यदित्येभ्यः अमृत्यां स्वर्गस्य लोकस्य प्रब्रूहीति । AIR. BA. 6, 34; vgl. VĀJU-P. im VP. 83, N. 3. als Rshi AIR. BA. 7, 34. König der Manen, versch. PUR. im VP. 153, N. 1. ein Marut, HARIV. 11545. Sohn der Çandīlī 13928. einer der Saptarshi im 4ten Manvantara 426. Verfasser mehrerer Verse der VS. WEBER LI, eines Gesetzbuches, Ind. St. I, 233. fgg. ein Stern VP. 241. Misc. Ess. II, 352. — 5) das Feuer im Magen, Verdauungskraft: अग्नेर्मन्दात्त्वेन wegen Schwäche der Verdauung SUÇA. 1, 149, 9; vgl. अग्निदीपन, अग्निदीप्ति und अग्निवर्धक. — 6) Galle RĪĠAN. im ÇKDr. — 7) Gold RĪĠAN. im ÇKDr. — 8) Name verschiedener Pflanzen: a) = चित्रक, *Plumbago zeylanica*, MED. n. 1. RĪĠAN. im ÇKDr. SUÇA. — b) = रक्तचित्रक RĪĠAN. im ÇKDr. — c) = भन्नातक, *Semecarpus Anacardium*, ebend. — d) = निम्बूक *Citrus acida*, ebend. — 9) eine mystische Bezeichnung des Buchstabens r, Ind. St. II, 316. — Das n in अग्नि geht in keinem Compositum in ण über, gaṇa लुभादि; Bildung von Derivaten aus Compositis auf अग्नि, die eine Gegend bezeichnen, P. 4, 2, 126. Vielleicht von अन् wegen der Beweglichkeit des Feuers; vgl. ORUL, litt. ugnis, lat. ignis.

अग्नि (von अग्नि) m. Name eines Insects, *Coccinella*, H. 1209, einer Pflanze (?) SUÇA. 1, 132, 7. — Vgl. अग्निरज.

अग्निकाण (अग्नि + काण) m. Funke AK. 1, 1, 4, 53. H. 1103.

अग्निकर्मन् (अग्नि + कर्मन्) n. 1) das Brennen (in der Chirurgie) SUÇA. 1, 25, 6. 36, 14. Davon handelt Kap. 12. im 1sten Buch: — 2) die Wirk-samkeit, Thätigkeit Agni's NIR. 7, 8.

अग्निकश्यपीय (von अग्नि + कश्यप) adj. P. 4, 3, 88, Sch.

अग्निकारिका (अग्नि + कारिका) f. Anlegung des heiligen Feuers H. 814.

अग्निकार्य (अग्नि + कार्य) n. Anlegung des heiligen Feuers H. 814. M. 2, 69. JĀĠAN. 1, 25, 3, 281. अग्निकार्येषु च सदा सुमनोभिश्च देवताः । पूज्यास्ते R. 2, 24, 26. Verz. d. B. H. N. 1020.

अग्निकाष्ठ (अग्नि + काष्ठ) n. *Allochum* (अगुरु) RĪĠAN. im ÇKDr.

अग्निकुक्कुट (अग्नि + कुक्कुट) m. Feuerbrand TRIK. 1, 1, 69.

अग्निकुण्ड (अग्नि + कुण्ड) n. eine Höhlung im Boden zur Bewahrung des heiligen Feuers R. 5, 10, 16.

अग्निकुमार (अग्नि + कुमार) N. eines medicinischen Recepts Verz. d. B. H. 300.

अग्निकेतु (अग्नि + केतु) m. Name eines Rakshas, R. 6, 18, 13. 69, 13.

अग्निकाण (अग्नि + काण) n. (sic) Südost, die von Agni beschützte Weltgegend, Ġor. im ÇKDr.

अग्निक्रिया (अग्नि + क्रिया) f. Beschäftigung am heiligen Feuer JĀĠAN. 3, 284.

अग्निगर्भ (अग्नि + गर्भ) 1) adj. f. आ Agni im Schoosse tragend: यथा-ग्निगर्भा पृथिवी यथा द्यौरिन्द्रेण गर्भिणी BṚH. ĀR. UP. 6, 4, 22. — 2) m. a) Name einer Pflanze = अग्निजार् (vgl. auch अग्निज und अग्निजात) RĪĠAN. im ÇKDr. — b) Name eines fabelhaften Steines, des Surjakānta (s. d.), ebend. — 3) f. गर्भा Name einer Pflanze = महाज्योतिष्मतीवृत्त ebend. — Vgl. अग्निदीप्ता.

अग्निगृह (अग्नि + गृह) n. Feuerhaus, der Ort, wo das heilige Feuer aufbewahrt wird KULL. zu M. 4, 58.

अग्निग्रन्थ (अग्नि + ग्रन्थ) m. Name eines Werkes P. 2, 1, 6, Sch. Vop. 6, 61.

अग्निचय (अग्नि + चय) m. ein brennender Scheiterhaufen (vgl. चिति) R. 3, 9, 35. 61, 9. 5, 55. 18.

अग्निचयन (अग्नि + चयन) Anlegung des heiligen Feuers ÇAT. BR. bei WEBER, Lit. 115. VS. 11—18. enthält अग्निचयनमन्त्राः.

अग्निचित् (अग्नि + चित् von चि) P. 6, 1, 169, Sch. adj. der ein heiliges Feuer angelegt hat P. 3, 2, 91. AK. 2, 7, 11. H. 835. R. 2, 76, 20.

अग्निचित्या (अग्नि + चित्या) f. Anlegung des heiligen Feuers P. 3, 1, 132. Vop. 26, 11.

अग्निचैवत् (von अग्निचित्) adj. reich an Agni-kī't's P. 3, 2, 10, Sch.

अग्निज (अग्नि + ज) 1) adj. feuergeboren. — 2) m. a) Beiname Viṣṇu's HARIV. S. 927, Z. 5, v. u. — b) Name einer Pflanze = अग्निजार्, RĪĠAN. im ÇKDr.; vgl. अग्निगर्भ und अग्निजात.

अग्निजन्मन् (अग्नि + जन्मन्) m. Beiname Skanda's, des Kriegsgottes, H. 209, Sch. — Vgl. अग्निभू.

अग्निजा (अग्नि + जा) adj. im Feuer geboren: ये अग्निजा औषधिना अक्षी-नाम् AV. 10, 4, 23.

अग्निजार् (अग्नि + जार्) m. Name einer Pflanze = अग्निगर्भ, अग्निज, अग्निजात, अग्निजाल, अग्निनिर्यास u. s. w. RĪĠAN. im ÇKDr.

अग्निजाल m. = अग्निजार्, aus dem es wohl auch entstanden ist, RĪĠAN. im ÇKDr.

अग्निजिह्व (अग्नि + जिह्वा) adj. Agni zur Zunge habend, durch's Feuer die Opfer verzehrend: ये अग्निजिह्वा क्षत्तापे आसुर्ये मनुं चक्रुर्हपं दसाय RV. 6, 21, 11. ये अग्निजिह्वा उत वा यज्ञत्राः 6, 52, 13.

अग्निजिह्वा (अग्नि + जिह्वा) f. 1) Feuerzunge, Feuerflamme: अग्निजिह्वा धूमशिखा जयतीर्यत्तु सेनेया AV. 11, 11, 19. Die 7 Zungen des Feuers werden aufgezählt MUND. UP. 1, 2, 4. H. 1099, Sch.; vgl. RV. 3, 57, 5. — 2) Name einer Pflanze = लाङ्गलीवृत्त RĪĠAN. im ÇKDr.

अग्निज्वलिततेजन (अग्निज्वलित [अग्नि + ज्वलित] + तेजन) adj. mit einer im Feuer glühend gemachten Spitze (Pfeil) M. 7, 90.

अग्निज्वाला (अग्नि + ज्वाला) f. 1) Flamme. — 2) Name zweier Pflan-